Et, E. ve Çağlayan Dilber, N. (2022). Karikatürle yazma çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma başarısına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *10*(2), 291-308.

Ana Dili Eğitimi Dergisi
Journal of Mother Tongue Education
www.anadiliegitimi.com

Geliş/Received: 14.11.2021 Kabul/Accepted: 16.03.2022
Araştırma Makalesi / Research Paper

Karikatürle Yazma Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Başarısına Etkisi*

*Emrullah ET***
*Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER****

Öz

Bu çalışmanın amacı, karikatür destekli yazma çalışmalarının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerisi gelişimine etkisini incelemektir. Bu amaçla öğrencilerin gelişim düzeyleri dikkate alınarak uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen karikatürlerle yazma eğitimi uygulamaları yapılmıştır. Uygulamada her bir karikatür için farklı etkinlikler hazırlanmış ve bu etkinliklerle basitten karmaşığa doğru yaratıcı yazma uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılının ikinci yarıyılında Ankara ili Yenimahalle Atatürk Ortaokulu'nda bulunan, iki farklı 7. sınıf şubesinde öğrenim gören toplam 46 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma, haftada iki ders saati olmak üzere toplam 7 hafta sürmüştür. Araştırmanın verileri Öztürk (2007) tarafından geliştirilen "*Yaratıcı Yazma Ölçeği*" ile elde edilmiştir. İstatiksel olarak değerlendirilen veriler, karikatür destekli yazma çalışmalarının öğrencilerin ürettikleri metinlerde fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, dil bilgisi kurallarına uygunluğu ve yazı tarzı düzeyleri açılarından anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur.
Anahtar Kelimeler: Yaratıcı yazma, karikatür, yazma eğitimi

The Effects of Writing Studies using Cartoons on the Creative Writing Achievement of Secondary School Students

Abstract

The purpose of this study is to examine the effects of cartoon-based writing studies on the development of 7th grade students' creative writing skills. For this purpose, writing education practices were carried out using cartoons selected in line with the expert opinions, taking into account the developmental levels of the students. In the implementation phase, different activities were prepared for each cartoon, and with those activities, the creative writing practices sequenced from simple to the complex were conducted. The sample consists of 46 7th graders in two classes at the Yenimahalle Secondary School in Ankara in the second term of the 2017-2018 academic year. The pre-test-post-test experimental design with a control group was used in the study. The research was conducted two hours a week and lasted a total of seven weeks. The data were obtained through the ''Creative Writing Scale'' developed by Öztürk (2007). The data analyzed statistically showed that cartoon-based writing practices caused significant improvements in the texts generated by the students in terms of the originality of the ideas, the flow of the ideas, the flexibility of thoughts, word range, sentence structure, organization, conformity to grammatical rules, and writing style.
Keywords: Creative writing, cartoon, writing education

* Bu makale birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı "Karikatürle Yazma Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerisine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinden (2019) üretilmiştir.

** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Van, etemrullah@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1324-5763
*** Dr. Öğretim Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kırşehir, nilaynilaycaglayan@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5314-5754

Giriş

Yazma; bireyin kendisini ifade etmek, duygu, düşünce hayal ve izlenimlerini aktarmak amacıyla kullandığı bir dil becerisidir. Yazmak, "Duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tasarladıklarımızı, görüp yaşadıklarımızı yazı ile anlatmaktır. Konuşma gibi, başkaları ile iletişim kurmanın, kendimizi anlatmanın bir yoludur." (Sever, 2004: 24). Yazmak bir nevi konuşurken sesler ile yaptığımız eylemin harf adı verilen sembollerle yapılmasıdır. Üst düzey zihinsel becerilerin kullanıldığı bu dil becerisi, belirli birikimler sonucunda oluşur.

Yazmanın ilk aşamasını, yazma ihtiyacını hissetme oluşturur. Yazmanın başlamasını sağlayan, kişiyi harekete geçiren ilk unsur bu ihtiyaç durumudur. Bu, aynı zamanda yazma konusunun belirlenmesi anlamına gelmektedir (Karadağ ve Maden, 2014). Ancak birey, bazen yazma ihtiyacı duymasına rağmen bunu yapmaktan çekinir. Yazıp yazmama konusunda kararsızlığa düşer. Bu durum genellikle ilköğretim çağındaki öğrencilerde ve yazmaya karşı olumsuz tutum edinmiş bireylerde gözlenir. Öğrenciler; konunun beğenilip beğenilmeyeceği, yaşantı eksikliği, yazmaya karşı geliştirilen olumsuz tutum, isteklendirme eksikliği ve oluşturulan metinde şekil özelliklerine fazlasıyla takılmaktan dolayı bir kaygı durumuna düşerler ve yazmaktan kaçınırlar. Bunun yanı sıra; şekil özelliklerine içerikten daha çok önem veren bir öğretmeni tatmin etme isteği öğrencileri daha çok kaygılandırır. Kâğıt düzeni, harflerin uygun yazımı, dil bilgisi kurallarına dikkat etme özellikle ilköğretim çağındaki öğrencileri daha çok zorlamaktadır. Bu özellikler ön plana alınarak yapılan yazma çalışmaları öğrencilerin de içeriği ikinci plana atmasına ve yazının şekil özelliklerine odaklanmasına sebep olmaktadır. Tüm bu sebepler de öğrencilerin yazma etkinliklerinden kaçınmasına ve üstünkörü geçiştirmesine sebep olmaktadır. Bu durumda öğrenciyi rahatlatıcı çalışmalar yapılmalı ve yazmaya karşı isteklendirilmelidir. Çünkü öğrencilere istenilen düzeyde bir yazma becerisi kazandırmak için dış dünyayı algılamaları ve anlatmalarında kendi görüş, düşünce ve hayal güçlerini kullanmalarına imkân verilmelidir (Göçer, 2010). Yazmanın bireyin kendisini ifade etmenin bir yolu olduğu kavratılmalı ve yapılan çalışmalarla yazmaya karşı geliştirilen olumsuz tutumlar yıkılmalıdır. Bunun için yaratıcı yazma çalışmalarından faydalanmak oldukça etkili olacaktır.

Yaratıcı yazma, bireyin herhangi bir konuya ilişkin duygu ve düşüncelerini hayal gücünü kullanarak özgür bir biçimde kâğıda aktarmasıdır (Oral, 2008). Demir'e (2012: 345) göre ise yaratıcı yazma, "Var olan bilgileri, kavramları, olayları, bellekteki sesleri, görüntüleri, hayalleri yeniden kurgulayarak ve birbiriyle ilişkilendirerek ortaya yeni bir yazı koyma etkinliği; kişinin bir konudaki duygu ve düşüncelerini hayal gücünü kullanarak özgürce kâğıda aktarmasıdır." Yaratıcı yazma, dış dünyadan elde edilen izlenimlerin farklı bir sunumla ortaya konmasına dayanır (Aşılıoğlu, 1993). Dış dünyaya ilişkin yapılan gözlemler sonucunda elde edilen tüm verilerin, diğer bireylerden farklı bir şekilde ortaya konulması yaratıcı yazmak demektir (Kaya, 2013). Yaratıcı yazma, öğrencileri daha özgür kılan ve rahatlatan bir yazma yöntemidir. Bu yönüyle diğer yazma yöntemlerinden ayrılır.

Yaratıcı yazma her ne kadar öğrencileri daha özgür kılan bir yazma yöntemi olsa da kuralları hiçe sayan bir yazma yöntemi değildir. Yazı yazmanın belirli kuralları vardır ve bu kurallar çerçevesinde oluşturulan metinler daha niteliklidir. Fakat bu kurallar kavratılırken öğrencilerin dikkatini sadece şekil özelliklerine kaydırmamak gerekir. İçerik ve şekil özellikleri arasındaki dengeyi kurarak öncelikle içerik geliştirilmelidir. İçerik istenilen seviyeye ulaştıktan sonra sınıf içinde, yazılan metinler üzerinden geri bildirimlerle diğer hususlar öğrencilere kavratılmalıdır. Göçer (2013), bu konuda şunları ifade etmiştir: Öğrencilerin yazma etkinlikleriyle oluşturdukları ürünlerin öğretmen tarafından düzeltilerek değerlendirilmesi, dönüt vermesi yazma çalışmalarının en önemli aşamasıdır. Bu açıdan öğretmenler gerek sınıfta öğrencilerle birlikte yapılan düzeltme çalışmalarından sonra gerekse doğrudan kendisinin yaptığı değerlendirme ve düzeltmelerden sonra geribildirimde bulunması gerekir. Bu uygulama öğrencilerin oluşturdukları yazılı ürünlerin niteliğini doğrudan artırır.

Yaratıcı yazma, ilköğretim Türkçe dersleri bağlamında düşünüldüğünde yaratıcı düşüncenin varlığını gerektiren ve bu düşüncenin gelişmesine katkıda bulunan bir alandır (Temizkan ve Yalçınkaya, 2013). Bu yüzden eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin yaratıcı düşünme becerisini geliştirebilecek ortamlar oluşturulmalıdır. Buna göre öğrencilerin yaratıcı düşüncelerinin geliştirilmesi için farklı etkinlik ve materyal kullanımı oldukça önemlidir. Karikatür de bu ortamı destekleyecek etkili materyallerden/araçlardan biridir.

Karikatür Türkçe sözlükte, "İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim." (TDK, 2005) olarak tanımlanmaktadır. Karikatür, mizah yapma sanatı olarak (Özer, 2007: 19) ifade edildiği gibi bir insanın, bir fikrin ya da bir olayın abartılmış bir şekilde resimsel bir sunumu (Alaba, 2007); az şeyle çok ifade gücü (Kar, 1999); güncel olay ya da konularla ilgili bir durumu iğneleyen, alay edici veya abartan çizgi resimler (Özden, 2005) olarak da açıklanmaktadır. Uslu (2007), eğitimde karikatür kullanılmasının gerekliliğini şu nedenlere bağlamıştır:

- Karikatür, içinde barındırdığı mizahi unsurlar sayesinde çocukların ilgisini çeken bir sanattır.
- Çizgilere gizlenmiş olan espri unsurunun ortaya çıkarılması öğrenciler için yeni bir şeylerin keşfedilmesi ya da bir bulmacanın çözülmesi anlamına gelmektedir.
- Öğrenciler, karikatür içinde yer alan esprinin anlaşılması ve yorumlanması sürecinde zihinsel etkinlikler gösterirler.
- Öğrencilerin algılama, anlama, fark etme, yaratıcılık ve hayal gücünü harekete geçirme becerileri gelişecektir.
- Karikatür, farklı derslerde ve her konuda kullanılmaya uygun bir materyaldir.
- Öğrencilerin derse karşı olan tutumuna olumlu katkılar sağlar.
- Ders işleme sürecinde farklı duyu organlarına hitap edildiği ve zihinsel etkinlikler yer aldığı için kalıcı öğrenmeler gerçekleşir.
- Düşünme becerilerini geliştirir.
- Yaşadığı çevreyi ve içinde bulunduğu toplumu daha yakından tanımasına katkı sağlar.

Sınıf ortamında farklı yaklaşımlara, çeşitli materyallere ve doğru öğretim yöntemine yer verildiği zaman dersin içeriğinin zenginleştirildiği gibi öğrencileri de derse karşı isteklendirerek daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturulabilir. Bu materyallerden biri olan karikatür ile öğretimin; en güç, en alakasız ve en az güdülenmiş gibi görünen öğrencileri bile derse aktif olarak katabilecek bir özelliğe sahip olduğu söylenebilir. Eğitimde öğretme faaliyetinin ilk basamağının ilgi çekme, dikkati toplama ve güdüleme olduğunu düşünecek olursak bu amaçla karikatür ile öğretimden faydalanılması gerektiği önerilebilir. Karikatür, dolayısıyla mizah, öğrencilere ve öğretmenlere daha rahat, ilgi çekici ve motive edici bir sınıf atmosferi sağlamak açısından son derece elverişli bir öğretim materyalidir.

Karikatür, öğrencilerin en çok zorlandığı aşamalardan biri olan yazma konusunu belirlemede de öğrencilere ipucu vermektedir. Öğrenciler, yazma etkinliği sırasında kullanılan karikatürü yorumlayarak iletiden hareketle yazısına bir konu bulma fırsatı yakalamaktadır. Karikatürün eleştirel bakış açısı sayesinde konuya farklı yaklaşımları da görmekte ve çok yönlü bakış açısı kazanmaktadır. Aynı zamanda yazma edinimi sürecine çeşitlilik katarak yazma etkinliklerini tekdüzelikten kurtarmaktadır. Öğrencilerin farklı bakış açılarını sunmasına fırsat vermeyen, yazma edinimi sürecinde üretkenliğe katkı sağlamayan bir özdeyişi, atasözünü veya deyimi açıklatmak yerine mizahi unsurlar barındıran karikatürü seçmek öğrenciler için daha ilgi çekici olabilmektedir. Bu durumun da öğrencilerin yazma başarısını artırdığı söylenebilir.

Alan yazına bakıldığında yaratıcı yazma ile ilgili yapılan çalışmaların sonucunda, yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma becerisine olumlu katkılar sağladığı belirlenmiştir. Buna göre yaratıcı yazma etkinlikleri, öğrencilerin kendilerini yazma sürecinde daha rahat hissederek yazmaya karşı daha ilgili olmasını sağlamakta ve yazma performanslarını arttırmada katkı sağlamaktadır (Kırmızı, 2009; Beydemir, 2010; Duran, 2010; Ak, 2011; Akkaya,2011; Temizkan, 2011; Demir, 2012; Kırmızı ve Beydemir, 2012; Avcı, 2013; Erdoğan ve Yangın, 2014; Korkmaz, 2015; Özdemir ve Çevik, 2018; Şahin, 2019; Erdoğan ve Ekinci Çelikpazu, 2020; Türkyılmaz ve Arı, 2021). Ayrıca alan yazında gerek yabancılara Türkçe öğretiminde gerekse ana dili olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan karikatür konulu çalışmalar, materyal olarak karikatür kullanımının Türkçe eğitimine olumlu katkılar sağladığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda Türkçe öğretiminde karikatür kullanımının dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine katkısının yanı sıra öğrencilerin derse karşı tutumlarına ve motivasyonlarına da katkı sağladığı belirlenmiştir. (Üstün, 2007; Mürsel, 2009; Akkaya, 2011; Bayülgen, 2011; Melanlıoğlu, Tayşi ve Özdemir, 2012; Dönmez, 2013; Varışoğlu, Şeref, Gedik ve Yılmaz, 2014; Şeref ve Yılmaz, 2015; Çer, 2017; Göçer ve Akgül, 2018; Kılıç ve Şakiroğlu, 2019).

Ana dili olarak Türkçe öğretimi ve yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde karikatürle ilgili çalışmalar yapılsa da yapılan çalışmalarda ortaokul öğrencilerinin doğrudan yaratıcı yazma becerisine karikatürün etkisinin incelendiği çalışma bulunmadığından bu araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

Karikatürle yaratıcı yazma eğitimi verilen ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yazma eğitimi uygulamaları öncesinde ve sonrasında ürettikleri metinlerde *fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon (yazının giriş, gelişme ve sonucu), dilbilgisi kurallarına uygunluğu* ve *yazı tarzı (özgünlük)* düzeyleri açılarından anlamlı bir fark var mıdır? Belirtilen problem doğrultusunda çalışmanın alt problemleri şöyledir:

- Karikatürle yaratıcı yazma eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin yaratıcı yazma toplam puanları ile ilgili ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcı yazma toplam puanları ile ilgili ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin deneysel işlem sonrası yaratıcı yazma toplam puanları bakımından anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Deneysel araştırma modeli, araştırmacının kontrolü altında değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini keşfetmek için gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma alanıdır (Büyüköztürk, 2000; Karasar, 2005; Sencer, 1978). Deneysel model ile yapılan her araştırmada mutlaka bir karşılaştırma vardır. Bu belli bir şeyin kendi içindeki değişimleri ya da bu "şey"ler arası ayrımların karşılaştırılması anlamında olabilir (Karasar, 2005:88). Deneme, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni etkilemesi, kontrollü koşullarda sistemli değişimlerin yapılması ve sonuçların izlenmesiyle olur (Karasar, 2005: 88). Bu çalışmada da karikatürle yapılan yaratıcı yazma çalışmalarının rastlantısal (random) yolla seçilmiş ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin gelişimine etkisi incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılının ikinci yarıyılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde yer alan bir ortaokulda öğrenim gören aynı sınıf düzeyinden rastgele seçilen 46 7. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Deney ve kontrol gruplarında araştırmaya konu olan yazma becerisi alanında seviye denkliğini belirlemeye yönelik bir ön test yapılmıştır.

Tablo 1**.**
Deneysel İşlem Öncesi Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Toplam Puanları İlişkin T Testi Sonuçları

Grup	N	$\overline{X}$	SS	t	sd	p
Deney	23	11,00	2,83	0,509	44	0,614
Kontrol	23	11,43	2,97			

Tablo 1'de deney ve kontrol gruplarının deneysel işlem öncesi yaratıcı yazma becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t_{(44)}$= 0,509, p>.05). Bu nedenle deney ve kontrol gruplarının deneysel işlem öncesi birbirine denk gruplar olduğu söylenebilir. Bu ön testin sonuçlarına göre birbirine denk olduğu anlaşılan kontrol ve deney gruplarının seçimi ise random (rastgele) yolla yapılmıştır. Deney grubunda 12 kız (%52,2) ve 11 erkek (%47,8) öğrenci olmak üzere toplam 23 öğrenci bulunduğu, kontrol grubunda ise 10 kız (%43,5) ve 13 erkek (%56,5) öğrenci olmak üzere toplam 23 öğrenci bulunduğu ve deney ve kontrol grubundaki öğrenci sayısının birbirine eşit olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması amacıyla ön test uygulamasında "*bilim ve teknoloji*" temasında hazırlanan yaratıcı yazma çalışması yapılmıştır. Bu etkinlikte öğrencilerden, karikatürün iletisinden hareketle metin oluşturmaları istenmiştir. 7 hafta sonra son test uygulamasında ise yine bilim ve teknoloji temasını içeren başka bir karikatürün iletisinden hareketle farklı bir metin üretmeleri istenmiştir.

Çalışmada ölçme aracı olarak Öztürk (2007) tarafından geliştirilen "*Yaratıcı Yazma Rubric*'i" kullanılmıştır. Ölçme aracı, *orijinallik, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, üslup ve gramerin doğruluğu* olmak üzere sekiz alt başlıktan oluşan bir dereceli puanlama anahtarıdır. Ölçme ve değerlendirme aşamasında öncelikle deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ürettikleri ön test ve son test metinler iki ayrı puanlayıcı/okuyucu tarafından puanlanmıştır. Bu okuyucuların verdikleri puanlar arasındaki uyumu belirlemek için Krippendorff alfa katsayısı hesaplanmış ve bu katsayı 0,89 olarak bulunmuştur. Krippendorff (1995) 0,80 ve üzeri hesaplanan değer için puanlayıcılar arası uyumun oldukça yüksek olduğunu belirtmiştir ve bu nedenle puanlayıcılar arasında bir tutarlılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bu katsayının kullanılmasının nedeni herhangi bir ölçek türü (sınıflama, sıralı, aralık, oran) ile ölçülmüş verilere ve farklı büyüklükteki (küçük veya büyük) örneklemlere uygulanabilmesidir (Bıkmaz Bilgen ve Doğan, 2017).

Araştırmanın Uygulanması

2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle Ortaokulu'nda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerine karikatür destekli yaratıcı yazma eğitimi uygulamaları yapılmıştır. Bu süreçte karikatürlerin belirlenmesi ve yaratıcı yazma eğitiminin uygulanmasında aşağıdaki süreçler işe koşulmuştur:

1. Basamak: Karikatürlerin Belirlenmesi

Karikatürlerin belirlenmesinde ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri dikkate alınmıştır. Bu çerçevede karikatürlerin iletisi dönemin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) belirtilen temalara uygun olacak şekilde karikatür taraması yapılmıştır. Yapılan tarama sonucunda "*Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk, Duygular, Milli Kültürümüz, Doğa ve Evren, Sanat, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji"* temalarına yönelik belirlenen 44 karikatür, öncelikle iki Türkçe eğitimi uzmanının görüşüne sunulmuştur. Ardından MEB'e bağlı okullarda görev yapan 12 Türkçe öğretmeninin görüşleri alınmıştır. Türkçe öğretmenlerine çeşitli temalardan sunulan 44 karikatürün 39 tanesi uygun olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda en uygun olduğu düşünülen karikatürler, yaratıcı yazma eğitimi izlencelerine *doğa ve evren*, *sanat, erdemler* ve *kişisel gelişim* temalarında yerleştirilmiştir.

2. Basamak: Pilot Uygulama

Öncelikle hazırlanan etkinliklerin ve uygulamanın eksikliklerini belirlemek ve bu doğrultuda düzeltme yapmak amacıyla Kırşehir ili merkez Yunus Emre Ortaokulu'nda haftada 1 ders saati olmak üzere 2 hafta süreyle 7. sınıflara araştırmacı tarafından pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda öğrencilerin daha önceki eğitim-öğretim hayatında karikatürle ya çok az ya da hiç karşılaşmadığından karikatürle diğer görseller arasındaki farkı tam olarak ayırt edemediği ve bu yüzden de karikatürün iletisini doğru olarak yorumlayamadığı görülmüştür. Asıl uygulamada böyle bir sorunla karşılaşmamak için izlencelerde gerekli düzenlemeler yapılarak öğrencilerin karikatürle diğer görseller arasındaki farkı daha belirgin bir şekilde kavraması için karikatürün özelliklerine daha fazla yer verilmiş ve yazma etkinlikleri öncesinde karikatürün iletisi ve karikatür yorumlama etkinliklerine daha geniş yer verilmiştir.

3. Basamak: Uygulama

Uygulama, Ankara ili Yenimahalle Ortaokulu'nda yapılmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılının ikinci yarıyılında yapılan uygulama, 7 hafta boyunca haftada iki ders saati olmak üzere Türkçe

derslerinde gerçekleştirilmiştir. Dört şubeden oluşan 7. sınıflardan ikisi rastgele kontrol ve deney grubu olarak seçilmiştir. Birbirine denkliği test edilen gruplardan birisi yine rastgele olacak şekilde deney grubu olarak seçilmiş ve çalışmanın uygulamasına geçilmiştir. Deney grubu öğrencileri karikatür nedir, karikatürün iletisi, görsel okuma ve karikatür yorumlama konuları hakkında bilgilendirilmiştir. Ardından ikili gruplar hâlinde ve bireysel olarak karikatürlerde *konuşma balonu doldurma* etkinlikleri yapılmıştır. Daha sonra sırasıyla *karikatür betimleme, diyalog oluşturma, karikatür çiziminin öncesine ve sonrasına dair kurgulayıcı metin oluşturma, bilgilendirici ve hikâye edici metin oluşturma* çalışmaları yapılmıştır. Yapılan etkinlikler basitten karmaşığa gidecek şekilde uygulanmıştır. Uygulama araştırmacı tarafından deney grubunda gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunda ise geleneksel yazma etkinlikleri devam etmiş; sınıfta karikatür ve yaratıcı yazmayla ilişkili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Verilerin Analizi

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere uygulanan ölçme aracından elde edilen verilerin analizine geçilmeden önce veri setinde uç değer olup olmadığı, verilerin normal dağılıp dağılmadığı, test varyanslarının homojenliği gibi durumlar kontrol edilmiştir. Veri setinde kayıp değer yoktur. Elde edilen verilerin uç değer içerip içermediğini kontrol etmek için ise Z puanları hesaplanmış ve bu puanların -3 ile +3 aralığından bir sapma göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle veri setinde uç değer olan bir veri olmadığına karar verilmiştir.

Tablo 2.
*Deney ve Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Normallik Testi Sonuçl*arı

	Ön Test Puanları			Son Test Puanları		
Grup	Çarpıklık	Basıklık	Shapiro-Wilk	Çarpıklık	Basıklık	Shapiro-Wilk
Deney Grubu	0,42	-0,69	0,96	-0,42	0,07	0,98
Kontrol Grubu	0,08	-1,37	0,96	0,46	-1,15	0,96

Çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölünmesi ile hesaplanan çarpıklık ve basıklık indekslerinin ±2 sınırları içinde ve 0'a yakın olması verilerin normal dağılım gösterdiğine ilişkin bir kanıt olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu çalışmada da çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölünmesi ile elde edilen değerler bu aralıklar içerisinde olduğundan ve Shapiro-Wilk testi anlamsız bulunduğundan verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Test varyanslarının homojenliği yani Levene homojenlik testine ait dağılım incelendiğinde Levene İstatistiği p>.05'e göre puan dağılımına ait test varyanslarının homojen dağıldığı yani homojenlik varsayımının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın alt problemlerini cevaplamak için ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Grupların ön test puanlarını karşılaştırmak için bağımsız örneklemler t testi, deney grubunun ve kontrol grubunun kendi içerisindeki ön test ve son test puanlarını karşılaştırmak için ise ilişkili örneklemler t testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanlarının beraber karşılaştırılmasında ise tekrarlı ölçümler için iki yönlü ANOVA kullanılmıştır. Bütün istatistikler için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bulgular

Aşağıda bulgular alt problemlere göre sırasıyla açıklanmıştır.

Karikatürle yaratıcı yazma eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin yaratıcı yazma toplam puanları ile ilgili ön test ve son test puanlarına dair yapılan bağımlı örneklemler t testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 3'teki gibidir.

Tablo 3**.**

Deney Grubu Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Toplam Puanları ile İlgili Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçları

	Test	N	$\overline{X}$	SS	t	sd	p
Fikirlerin Orijinalliği	Ön test	23	1,09	0,29	7,95	22	0,000
	Son test	23	2,09	0,73			
Düşüncelerin Akıcılığı	Ön test	23	1,17	0,39	9,74	22	0,000
	Son test	23	2,39	0,72			
Düşüncelerin Esnekliği	Ön test	23	1,61	0,50	9,18	22	0,000
	Son test	23	2,61	0,72			
Kelime Zenginliği	Ön test	23	1,39	0,50	6,88	22	0,000
	Son test	23	2,22	0,74			
Cümle Yapısı	Ön test	23	1,52	0,51	6,58	22	0,000
	Son test	23	2,61	0,99			
Organizasyon	Ön test	23	1,04	0,21	9,53	22	0,000
	Son test	23	2,70	0,88			
Dil bilgisi Kurallarına Uygunluğu	Ön test	23	1,74	0,75	6,05	22	0,000
	Son test	23	2,61	0,84			
Yazı Tarzı	Ön test	23	1,43	0,51	9,74	22	0,000
	Son test	23	2,65	0,88			
Toplam Puanlar	Ön test	23	11,00	2,83	10,91	22	0,000
	Son test	23	19,87	5,79			

Deney grubunun deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerinde fikirlerin orijinallik düzeylerinin ($\underline{X}$=1,09) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=2,09) daha düşük olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=7.95, p<.05). Bu verilerden hareketle uygulanan karikatürle yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin ürettikleri metinlerde fikirlerin orijinallik düzeylerine katkı sağladığı söylenebilir. Deneysel işlem öncesi üretilen metinlerde fikirlerdeki orijinallik çok az ve tahmin edilebilir seviyede iken deneysel işlem sonrası fikirlerdeki orijinallik tatmin edici düzeye ulaşmış, sıradan fikirler sıra dışı yollarla ifade edilmiştir. Ayrıca yaratıcı yazma çalışmaları sonrasında öğrencilerin ürettikleri metinlerde fikirler açıklanmış, tanımlanmış ve bağlantılı olacak şekilde verilmiştir.

Deneysel işlem sonrasında deney grubunun ürettikleri metinlerde düşüncelerin akıcılığı düzeylerinin ($\underline{X}$=2,39) deneysel işlem öncesinden ($\underline{X}$=1,17) anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(22)}$=9.74, p<.05). Bu nedenle yaratıcı yazma uygulamaları sonrasında öğrenci metinlerinde düşüncelerin akıcılığı düzeylerinin olumlu yönde değiştiği söylenebilir. Ön test metinlerinde düşünceler sınırlandırıldığı için geliştirilememiştir. Öğrencilerin daha önce karikatür

okuma ve yorumlama hakkında bilgi sahibi olmamaları düşüncelerini sınırlandırmaya neden olduğu söylenebilir. Aşamalı olarak ilerleyen ve karikatürle öğrencilerin yazma becerilerini de geliştirmeyi kapsayan deneysel işlemle öğrenciler, son testte kendilerini geliştirerek düşünceleri birbiriyle bağlantılı ve konuyla ilgili olacak şekilde vermeyi başarmışlardır.

Karikatürle yaratıcı yazma çalışmaları öncesi öğrencilerin ürettikleri metinlerde düşüncelerin esnekliği düzeyleri ($\underline{X}$=1,61) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=2,61) daha düşüktür. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=9.18, p<.05). Bu bulgu, çalışmada yürütülen planlı karikatürle yazma uygulamalarının öğrencilerin metin üretirken daha esnek düşünebilme becerisi geliştirdiklerini göstermektedir denilebilir. Yazma çalışmaları öncesinde öğrenciler tarafından üretilen metinlerin düşünceler açısından içerik kapsamı dar iken uygulamalar sonrası son testte öğrencilerin ürettikleri metinlerin düşünceler açısından içerik kapsamının genişlediği, çeşitli fikirlerin sunulduğu ve emsallerinden farklı metinler olduğu bulgulanmıştır.

Deney grubunun deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerinde kullanılan kelimelerin zenginlik düzeylerinin ($\underline{X}$=1,39) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=2,22) daha düşük olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=6.88, p<.05). Karikatürle yazma çalışmalarının öğrencilerin ürettikleri metinlerde fikirlerin orijinallik ve kullanılan kelimelerin zenginlik düzeylerini artırdığı söylenebilir. Yaratıcı yazma çalışmaları yapmadan önce üretilen metinlerde kullanılan kelimelerde yanlış kullanımlar olduğu ve kelimelerin anlamlarının sınırlandırıldığı görülmektedir. Karikatürle yaratıcı yazma çalışmaları sonucunda ise kelimeler öğrenciler tarafından metin içerisinde anlamlarına uygun olacak şekilde kullanılmıştır.

Karikatürle yaratıcı yazma çalışmaları sonrasında öğrencilerin ürettikleri metinlerde cümlelerin yapısı puanlarının ($\underline{X}$=2,61) yaratıcı yazma çalışmaları öncesine göre ($\underline{X}$=1,52) anlamlı düzeyde değiştiği görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=6.58, p<.05). Elde edilen bu bulgu, karikatürle yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin ürettikleri metinlerinde cümlelerin yapısı düzeylerini artırdığı söylenebilir. Yaratıcı yazma çalışmaları öncesinde üretilen metinlerde daha çok basit düzeyde cümle kuran deney grubu öğrencileri, karikatürle yaratıcı yazma çalışmaları sonucunda cümle yapılarını geliştirerek farklı uzunlukta ve farklı tipte cümle yapıları oluşturmuşlardır.

Yaratıcı yazma uygulamaları öncesinde öğrencilerin ürettikleri metinlerinde, metinlerindeki organizasyon düzeylerinin ($\underline{X}$=1,04) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=2,70) daha düşük olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=9.53, p<.05). Uygulanan karikatürle yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin ürettikleri metinlerin organizasyonuna olumlu katkılar sunduğu söylenebilir. Ön testte üretilen metinlerde yazının giriş gelişme ve sonuç kısmı belirsizken karikatürle yaratıcı yazma uygulamalarının sonucunda son testte öğrencilerin ürettikleri metinlerde yazıyı kapsayan bir sonuç ortaya koyulmuş ve giriş gelişme ve sonuç kısımları daha belirgin hale gelmiştir.

Karikatürle yaratıcı yazma uygulamaları öncesinde öğrencilerin ürettikleri metinlerin dil bilgisi kurallarına uygunluk düzeylerinin ($\underline{X}$=1,74) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=2,61) daha düşük olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=6.05, p<.05). Bu bulgulara göre karikatürle yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin ürettikleri metinlerin dil bilgisi kurallarına daha uygun olmasını sağladığı söylenebilir. Öğrencilerin ön test metinlerinde noktalama, kelimenin doğru yazımı ve söz diziminde pek çok hata varken son test metinlerinde belirtilen hatalar çok daha az görülmüştür.

Deney grubunun deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerindeki yazı tarzı düzeylerinin ($\underline{X}$=1,43) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=2,65) daha düşük olarak hesaplandığı ve deney grubunun işlem öncesine göre puanlarında ciddi bir artış gerçekleştiği görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=9.74, p<.05). Deney grubu ve kontrol grubunun puanları incelendiğinde deney grubu üzerinden yürütülen deneysel işlemin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde yazı tarzı düzeylerini artırdığı söylenebilir. Deneysel işlem öncesi üretilen

metinlerde yazara ait kişilik ya da ses yokken deneysel işlem sonrası üretilen metinlerde yazarın kişiliğini ortaya çıkaran ürünler vardır.

Karikatürle yaratıcı yazma eğitimi alan öğrencilerin deneysel işlem öncesi yaratıcı yazma toplam puanlarının ($\underline{X}$=11,04) deneysel işlem sonrasına göre ($\underline{X}$=19,87) daha düşük olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($t_{(22)}$=10.91, p<.05). Buna göre karikatürle yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin yaratıcı yazma düzeylerini artırdığı söylenebilir.

Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcı yazma toplam puanları ile ilgili ön test ve son test puanlarına dair yapılan bağımlı örneklemler t testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4'teki gibidir.

Tablo 4.
Kontrol grubu Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Toplam Puanları ile İlgili Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçlar

		N	$\overline{X}$	SS	t	sd	P
Fikirlerin Orijinalliği	Ön test	23	1,04	0,21	1,00	22	0,328
	Son test	23	1,09	0,29			
Düşüncelerin Akıcılığı	Ön test	23	1,35	0,39	0,00	22	1,000
	Son test	23	1,35	0,49			
Düşüncelerin Esnekliği	Ön test	23	1,65	0,49	0,37	22	0,714
	Son test	23	1,70	0,63			
Kelime Zenginliği	Ön test	23	1,48	0,59	0,44	22	0,665
	Son test	23	1,52	0,51			
Cümle Yapısı	Ön test	23	1,43	0,59	1,00	22	0,328
	Son test	23	1,30	0,47			
Organizasyon	Ön test	23	1,52	0,59	1,07	22	0,295
	Son test	23	1,35	0,57			
Dil bilgisi Kurallarına Uygunluğu	Ön test	23	1,57	0,51	0,00	22	1,000
	Son test	23	1,57	0,66			
Yazı Tarzı	Ön test	23	1,52	0,51	0,44	22	0,665
	Son test	23	1,48	0,59			
Toplam Puanlar	Ön test	23	11,43	2,97	0,18	22	0,857
	Son test	23	11,35	3,38			

Karikatür aracılığıyla yaratıcı yazma becerisini geliştirmeyi amaçlamayan uygulamalar içeren geleneksel öğretim yöntemiyle eğitim alan kontrol grubu öğrencilerinin ürettikleri metinlerde fikirlerin orijinallik düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,04) son test puanlarına göre ($\underline{X}$=1,09) çok az bir miktarda arttığı görülmektedir. Ancak bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($t_{(22)}$=1.00, p>.05). Bu nedenle araştırmada kontrol grubuna verilen geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde fikirlerin orijinallik düzeylerini değiştirmediği söylenebilir.

Geleneksel yöntemle yazma eğitimi alan öğrencilerin ürettikleri metinlerde düşüncelerin akıcılığı düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,35) son test puanları ($\underline{X}$=1,35) ile aynı değerde kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t_{(22)}$= 1,00, p>.05). Elde edilen bu verilerden hareketle geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde düşüncelerin akıcılığı düzeylerinin aynı kaldığı söylenebilir.

Kontrol grubunun ürettikleri metinlerde düşüncelerin esnekliği düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,65) son test puanlarına ($\underline{X}$=1,70) göre az bir farkla daha düşük olduğu görülse de bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t_{(22)}$= 0,37, p>.05). Dolayısıyla geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde düşüncelerin esnekliği düzeylerinde herhangi bir fark oluşturmadığı söylenebilir.

Kontrol grubunun ürettikleri metinlerde kullanılan kelimelerin zenginlik düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,48), son test puanlarının ise ($\underline{X}$=1,52) olduğu ve bu puanlarda çok az bir miktarda artış gerçekleştiği görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($t_{(22)}$=0.44, p>.05). Buna göre geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde kullanılan kelimelerin zenginlik düzeylerine bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Geleneksel yöntemle yazma eğitimi alan öğrencilerin ürettikleri metinlerde cümlelerin yapısına ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,43) son test puanlarına göre ($\underline{X}$=1,30) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu ortalamalara bakıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($t_{(22)}$=1.00, p>.05). Bu sonuca göre geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde cümlelerin yapısı düzeylerine bir katkısının olmadığı söylenebilir.

Kontrol grubunun ürettikleri metinlerindeki organizasyon düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,52) son test puanlarına göre ($\underline{X}$=1,35) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($t_{(22)}$=1.07, p>.05). Bu bulgudan hareketle araştırmada kontrol grubuna verilen geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerindeki organizasyon düzeylerini değiştirmediği söylenebilir.

Kontrol grubunun ürettikleri metinlerde dil bilgisi kurallarına uygunluk düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,57) son test puanları ($\underline{X}$=1,57) ile aynı kaldığı görülmektedir. Bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($t_{(22)}$=0.00, p>.05). Elde edilen bu sonuca göre geleneksel öğretim yönteminin devam ettirildiği kontrol grubunda öğrencilerin ürettikleri metinlerinde dil bilgisi kurallarına uygunluk düzeylerinin aynı kaldığı söylenebilir.

Kontrol grubunun ürettikleri metinlerde yazı tarzı düzeylerine ilişkin ön test puanlarının ($\underline{X}$=1,52) son test puanlarına göre ($\underline{X}$=1,48) çok az bir miktarda düşüş yaşadığı görülmektedir. Fakat bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($t_{(22)}$=0.44, p>.05). Bu bulguya göre geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin ürettikleri metinlerinde yazı tarzı düzeylerine bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Kontrol grubunun yaratıcı yazma ön test puanlarının ($\underline{X}$=11,43) son test puanlarından ($\underline{X}$=11,35) daha yüksek olduğu ancak bu ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($t_{(22)}$=0.18, p>.05). Bu nedenle araştırmada kontrol grubuna verilen geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin yaratıcı yazma düzeylerini değiştirmediği söylenebilir.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin deneysel işlem sonrası yaratıcı yazma toplam puanlarına ilişkin bulgular Tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Tekrarlı Ölçümlerde ANOVA Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Denekler arası	1508,304	45			
Grup (Deney-Kontrol)	376,043	1	376,043	14,613	,000
Hata	1132,261	44	25,733		
Denek içi	1130,000	46			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	443,522	1	443,522	86,649	,000
Grup*Ölçüm	461,261	1	461,261	90,115	,000
Hata	225,217	44	5,119		

Toplam	1152,609	91

Tablo 5 incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yaratıcı yazma puan ortalamalarının deney öncesinden sonrasına anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Bir öğrencinin deney ya da kontrol grubunda bulunması durumu ile yaratıcı yazma becerilerine ilişkin tekrarlı ölçümlerinden elde edilen puanlar üzerindeki ortak etkilerin anlamlı olduğu bulunmuştur [$F_{(1,44)}$=90,115, p.<.05]. Ortalama puanlara bakıldığında bu bulgu, deney grubundaki öğrencilerin fikirlerin orijinalliğine ilişkin son test puanlarının ($\underline{X}$=19,87) kontrol grubundaki öğrencilerin son test puanlarından ($\underline{X}$=11,35) anlamlı olarak farklılaştığını göstermektedir.

Şekil 1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Ön ve Son Test Puanları Değişim Grafiği

Deneysel işlem öncesi birbirine denk olan deney ve kontrol gruplarının deneysel işlem sonrasında deney grubu lehine birbirinden farklılaştıkları görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin karikatür destekli yazma çalışmalarıyla yaratıcı yazma becerilerinin gelişimine etkisini belirlemeye yönelik 7 hafta süren bir uygulama çalışması yapılmıştır. Uygulamanın sonucunda öğrencilerin ürettikleri metinler; *fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, dil bilgisi kurallarına uygunluğu* ve *yazı tarzı* düzeyleri açılarından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda elde edilen bulgulara ve yorumlara göre sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarının yaratıcı yazma becerileri ön test ve son test puan ortalamaları incelendiğinde, grupların deneysel işlem öncesi yaratıcı yazma becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu durumda grupların deneysel işlem öncesi birbirine denk olduğu söylenebilir. Son testte ise deney grubu öğrencilerinin puan ortalamasının kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamasından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, karikatürle yaratıcı yazma eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre yaratıcı yazma becerisi açısından daha çok geliştiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra son testte deney grubu öğrencilerinin daha yüksek puan alması karikatürün yaratıcılığı tetiklemesi, öğrencilere yazma konusu hakkında ipucu vermesi ve mizah ögesi sayesinde dikkat çekerek yazmaya karşı güdülemesi ile de açıklanabilir. Bu bulgular Üstün (2007), Sever (2007) ve Bayülgen'in (2011) yaratıcı yazma üzerine yapmış olduğu çalışmalarla da uyum sağlamaktadır. Üstün (2007), "Ortaöğretim Üçüncü Sınıfta Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Karikatür Kullanımının Yazılı Anlatım Öğretimine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde karikatürlerle yapılan yazma eğitiminin geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha

başarılı olduğu sonucuna varmıştır. Sever (2007), "*Türkçe Öğretiminde Sanatsal Bir Uyaran Olarak Karikatürün Kullanılması*" başlıklı bildirisinde karikatürün açık bir şekilde yaratıcılığı ve yaratıcı yazmayı destekleyebilecek bir yöntem olduğunu belirtmektedir. Bir karikatüre bakarak oradaki mizah ögesini ve aktarılmak istenilen mesajı algılamak bunu yaparken aynı zamanda eleştirel düşünmek ve yaratıcı olmaya çalışmak ve tüm bunları yazılı ürün haline getirmek karmaşık bir etkinlik olarak görülse de derse karikatürle giriş yapmak ve buradan yola çıkarak bir yazma etkinliği gerçekleştirmek öğrencilerin kaygılarını azaltmakta ve yazma etkinliklerini daha ilgi çekici hale getirmektedir (Bayülgen, 2011).

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerinde *fikirlerin orijinallik düzeyleri* açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deneysel işlem sonrasında ise karikatür eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmış ve ürettikleri metinlerde fikirlerin orijinallik düzeyinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda deney grubu öğrencileri karikatür eğitimi aldıktan sonra metin oluşturma sürecinde daha rahat bir şekilde fikir üretebilmişler ve bunu yazdıkları metinlere yansıtabilmişlerdir. Deneysel işlem öncesi üretilen metinlerde fikirlerdeki orijinallik çok az ve tahmin edilebilir seviyede iken deneysel işlem sonrası fikirlerdeki orijinallik tatmin edici düzeye ulaşmıştır. Ayrıca fikirler açıklanmış, tanımlanmış ve bağlantılı olacak şekilde verilmiştir.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin *düşüncelerin akıcılığı* açısından ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Son test puanlarına bakıldığında ise deney grubu öğrencilerinin ürettikleri metinlerde düşüncelerin akıcılığı bakımından kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ön test metinlerinde düşünceler sınırlandırıldığı için geliştirilememiştir. Ancak karikatürle yaratıcı yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri, son testte kendilerini geliştirerek düşüncelerini birbiriyle bağlantılı, konuyla ilişkili ve ifadeleri akıcı olacak şekilde vermeyi başarmışlardır.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerinde *düşüncelerin esnekliği* açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deneysel işlem sonrasında ise karikatür eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında karikatürün yazma konusu hakkında öğrencilere farklı seçenekler sunması ve çeşitli düşüncelere sevk etmesi de önemli rol oynamıştır. Ön testte üretilen metinlerin kapsamı dar iken son testte kapsam genişletilmiş ve emsallerinden farklı metinler üretilmiştir. Bu konuda Kuzu (2016), "*The Impact of a Semiotic Analysis Theory-Based Writing Activity on Students' Writing Skills*" adlı deneysel çalışmasının sonucunda "konuyu anlama, mesaja erişme ve çok boyutlu yorumlama" konularında göstergebilimsel metodun geleneksel yönteme karşı çok daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerinde *kullanılan kelimelerin zenginliği* açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Deneysel işlem sonrasında ise karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin kullandıkları kelimelerin zenginliği açısından geleneksel yazma eğitiminin devam ettiği kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Deney grubu öğrencilerinin deneysel işlem öncesinde ürettikleri metinlerde kullanılan kelimelerde yanlış kullanımlar olduğu ve kelimelerin anlamlarının sınırlandırıldığı görülmektedir. Deneysel işlem sonucunda ise kelimeler metin içerisinde anlamlarına uygun olacak şekilde kullanılmıştır. Bu durum, karikatürlerin belli bir bağlam içerisinde olduğu için öğrencileri yönlendirdiği; öğrencilerin bağlama göre sözcük seçimi yaptıkları ve cümle yapılarını da ona göre oluşturduklarından kaynaklanmaktadır denilebilir. Yapılan bu eylemlerin yazma becerisi bağlamında pozitif bir gelişme olduğu söylenebilir. Ayrıca etkinliklerin uygulanması sürecinde farklı karikatürlerle karşılaşan öğrenciler, bu karikatürlerde kelimelerin farklı kullanımlarının farkına varmışlar ve bunu da ürettikleri metinlere yansıtmışlardır. Öztürk (2007), yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin metin yazma becerilerinin geliştirilmesinde ve yazmaya karşı

düşüncelerinde etkili olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda deney grubunda bulunan öğrencilere uygulanan yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazdıkları metinlerde kelime seçimini geliştirmede kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı gelişim sağladığını belirlemiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuç adı geçen çalışma ile uyum sağlamaktadır.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin ürettikleri metinlerde kurdukları cümlelerin yapısı bakımından ön test puanlarına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucu çıkmıştır. Bu durum son testte ise deney grubu öğrencilerinin ürettikleri metinlerinde kurdukları cümlelerin yapısı bakımından kontrol grubu öğrencilerine göre daha iyi oldukları sonucuna dönüşmüştür. Deneysel işlem öncesinde üretilen metinlerde daha çok basit düzeyde cümle kuran deney grubu öğrencileri, deneysel işlem sonucunda cümle yapılarını geliştirerek farklı uzunlukta ve farklı tipte cümle yapıları oluşturmuşlardır. Öztürk (2007) de ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerini değerlendirdiği çalışmasında deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin, cümle yapısı bakımından uygulama öncesinden uygulama sonrasına gözlenen değişimlerinin deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Bir başka deyişle deney grubunda bulunan öğrencilere uygulanan yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazdıkları metinlerde cümle yapısı becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerin organizasyon düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Deneysel işlem sonrasında ise deney grubu öğrencilerinin bu konuda daha başarılı bir sonuç ortaya koyduğu belirlenmiştir. Ön testte üretilen metinlerde yazının giriş, gelişme ve sonuç kısmı belirsizken son testte yazıyı kapsayan bir sonuç ortaya koyulmuş ve giriş, gelişme ve sonuç kısımları daha belirgin hale gelmiştir. Dönmez (2013) de benzer şekilde çalışmasının sonucunda karikatürle yapılan okuduğunu anlama ve yazma etkinliklerinin daha başarılı sonuçlar verdiği kanısına varmıştır.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarına göre ürettikleri metinlerin *yazı tarzı açısından* anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı değişken üzerinden son test puanlarına bakıldığı zaman kontrol grubu öğrencileri, karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencilerine göre bu konuda daha başarısız olmuş ve geleneksel yazma etkinlikleri ile kendilerini geliştirememişlerdir. Deneysel işlem öncesi üretilen metinlerde yazara ait kişilik ya da ses yokken deneysel işlem sonrası üretilen metinlerde yazarın kişiliğini ortaya çıkaran ürünler vardır.

Karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin deneysel işlem öncesi ürettikleri metinlerin *dil bilgisi kurallarına uygunluğu* bakımından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deneysel işlem sonrasında ise karikatürle yazma eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre dil bilgisi kurallarına daha çok dikkat ettiği ve bu konuda daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ön test metinlerinde noktalama, kelimenin doğru yazımı ve söz diziminde pek çok hata varken son test metinlerinde gramer hataları makul düzeye inmiştir. Üstün (2007), Yaman (2010) ve Akkaya (2011) yapmış oldukları farklı çalışmalarda karikatürlerle yapılan öğretimin geleneksel yönteme göre öğrencilerin Türkçe dil bilgisi başarısını artırdığı, onların derse güdülenmesine ve katılımın artmasına yardımcı olduğunu belirlemiştir. Yazıcı, Baş ve Karatay (2020), süreç temelli yazma öğretimi aracılığıyla öğretmen adaylarının yaratıcı yazma becerilerini alt kategorilere göre değerlendirdikleri çalışmalarının sonucunda deney grubunun yazma başarısında özgünlük ve yaratıcılık, üslup, metin yapısı ve yazım, noktalama ve sayfa düzeni faktörlerinde son test lehine anlamlı farklılığa ulaşılmıştır. Adı geçen bu çalışmaların sonucuyla yapılan çalışmanın sonucunun uyum sağladığı söylenebilir.

Karikatürlerle yaratıcı yazma eğitimi ile ilgili ön bilgileri yoklamaya yönelik yapılan konuşmalarda öğrencilerin büyük çoğunluğunun daha önce eğitim-öğretim ortamlarında karikatürlerle karşılaşmadıkları ya da bilinçli bir şekilde karikatür incelemesi yapmadıkları sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra karikatürlerin öğrencilerde derse ve yapılan etkinliklere karşı olumlu duygular uyandırdığı, dersleri daha zevkli hale getirdiği, karikatürlerin yerine öğrencilerin yaş

seviyesine uygun ilgi çekici resimlerin de kullanılabileceği ve diğer derslerde de karikatürlerin kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Bu durum, karikatürlerin okula ve derse karşı öğrencilerin tutumunu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca ders işleme sürecini zenginleştirmek adına olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Göçer ve Akgül (2018), "*Türkçe Eğitiminde Karikatür Kullanımı ve Eğitsel Değeri*" adlı çalışmasında Türkçe öğretiminde işlevsel değere sahip olan fakat gerektiği düzeyde yararlanılmayan karikatürü ele almıştır. Çalışmada ilk olarak eğitim ortamlarında pedagojik bir materyal olarak karikatürün özellikleri, türleri ve eğitimde kullanılmasının önemi üzerinde durulmakta ve alan yazında karikatürle ilgili ulaşılabilen çalışmalara değinilmektedir. Göçer ve Akgül (2018), çalışmasında ayrıca 2005 ve sonraki yıllarda yayımlanan Türkçe dersi öğretim programlarında karikatüre ne denli yer verildiği üzerinde durmuştur. Çalışmasının sonunda ise karikatürün Türkçe eğitimi metin işleme sürecini çeşitlendirmede eğitim materyali olarak kullanılabilirliğini örneklemek amacıyla karikatür çalışmalarını içeren ders işleyiş etkinliğine yer vermiştir.

Sonuç olarak karikatürle yaratıcı yazma çalışmaları öğrencilerin ürettikleri metinlerde fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, dil bilgisi kurallarına uygunluğu ve yazı tarzı düzeyleri açılarından olumlu sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Aynı zamanda yazmaya karşı edindikleri olumsuz düşünceleri yıkarak onları motive etmekte ve dersin akışını daha eğlenceli hâle getirerek sıkıcı olan yazma etkinliklerini istendik etkinliklere dönüştürmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında sınıf içinde yapılan karikatür destekli yazma etkinliklerinde öğrencilere verilen dönüt ve düzeltmelerin de etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Yapılan çalışmayla elde edilen veriler ve bu verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Mevcut sonuçların genellenebilmesi için tüm ortaokul sınıfları (5,6 ve 8. sınıflar) için de benzer bir çalışma yapılmalıdır.
- Farklı sınıf düzeyleri (5, 6, ve 8) ve bu sınıf düzeylerinin temalarına uygun karikatür taramaları yapılarak yaratıcı yazma becerisinin gelişimine katkısını inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Bu çalışma ile karikatür destekli yazma çalışmalarının yaratıcı yazma becerisinin gelişimine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bundan hareketle karikatür desteği ile diğer öğrenme alanlarına karikatürün etkisini tespit etmeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada, karikatür eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre yaratıcı yazma becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitimler ile karikatür eğitimleri verilerek derslerde yazma becerisi başta olmak üzere dört temel beceriye dönük derslerin daha verimli, yaratıcı ve eğlenceli hale getirilmesi önerilebilir.
- Bu araştırmada, karikatürle yaratıcı yazma çalışmaları öğrencilerin ürettikleri metinlerde *"fikirlerin orijinalliği", "düşüncelerin akıcılığı", "düşüncelerin esnekliği", "kelime zenginliği", "cümle yapısı", "organizasyon", "dil bilgisi kurallarına uygunluğu" ve "yazı tarzı düzeyleri"* açılarından olumlu yönde olduğu sonuçlarına ulaşıldı. Bu sonuçlardan hareketle Türkçe ders kitabı hazırlayıcılarının ve Türkçe öğretmenlerinin derste öğrencilerin daha yaratıcı ve aktif rol almaları, üst düzey becerileri kullanabilmeleri adına her sınıf düzeyinde (sınıfların bilişsel gelişim düzeylerine uygun) daha fazla karikatür kullanımı önerilebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Yazarların Katkı Oranı

1. yazar Emrullah ET'in makaleye katkı oranı %60, 2. yazar Nilay ÇAĞLAYAN DİLBER'in makaleye katkı oranı %40'tır.

Çıkar Çatışması

Makalede çıkar çatışması teşkil edebilecek bir durum bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Akkaya, A. (2011). *Karikatürlerle dil bilgisi öğretimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Ak, E. (2011). *Yaratıcı yazma tekniklerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Aşılıoğlu, B. (1993). *Ortaokullarda Türkçe öğretimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Alaba, S. (2007). The use of educational cartoons and comics in enhancing creativity in primary school pupils in ile-ife, osun state, Nigeria. *Journal of Applied Sciences Research*, *3*(10), 913-920.

Avcı, A. S. (2013). *Yaratıcı yazma etkinliklerinin 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimleri ve yazma kaygılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Bayülgen, N. (2011). Yazı çalışmalarında karikatür, motivasyon ve yaratıcılık. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)*, 1(1), s.39-55.

Beydemir, A. (2010). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumlara, yaratıcı yazma ve yazma erişisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Bıkmaz, B. Ö. ve Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar arası güvenirlik belirleme tekniklerinin karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 8*(1), 63-78.

Büyüköztürk, Ş. (2000). Spss uygulamalı bilgisayar destekli istatistik öğretiminin istatistiğe yönelik tutumlara ve istatistik başarısına etkisi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1, 13-20.

Çer, E. (2017). *Karikatürlerle Türkçe öğretimi*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.

Demir, T. (2012). Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma becerisini geliştirme ve küçürek öykü. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 343-357.

Duran, S. (2010). *Yaratıcı yazma yaklaşımının yazılı anlatım becerisinin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Erdoğan Ö. ve Yangın B. (2014). Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatıma ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 14*(1), 438-459.

Erdoğan, R. ve Çelikpazu, E. E. (2020). İlkokul 4. sınıf Türkçe dersinde yansıtıcı düşünme destekli yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerine etkisinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *8*(4), 1436-1467.

Dönmez, F. A. (2013). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin gelişmesinde karikatürün etkisi (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Journal of International Social Research*, *3*(12), 178-195.

Göçer, A. (2013). Yazma çalışmalarını değerlendirme. Ö. Murat (Ed.), *Yazma Eğitimi Kitabı* içinde (s. 199-240). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Göçer, A. ve Akgül, O. (2018). Türkçe eğitiminde karikatür kullanımı ve eğitsel değeri. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, *4*(2), 86-100.

Kar, İ. (1999). *Karikatür sanatı.* Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Karadağ, Ö. ve Maden S. (2014). *Türkçe öğretimi el kitabı* (2. Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaya, B. (2013). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme/A compilation of studies conducted for development of the creative writing skills. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, *1*(2), 89-101.

Susar Kırmızı, F. (2009). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, *4*(7), 51-68.

Susar Kırmızı, F. ve Beydemir, A. (2012). İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumlara etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *13*(3), 319-337.

Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. ve Bökeoğlu, Ç. Ö. (2007), *Sosyal Bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Korkmaz, G. (2015). *Yaratıcı yazma yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algılarına, yazmaya ilişkin tutumlarına ve yazma becerisi akademik başarılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi) Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/130174

Kuzu, T. S. (2016). The impact of a semiotic analysis theory-based writing activity on students' writing skills. *Eurasian Journal of Educational Research*, *16*(63), 37-54.

Krippendorff, K. (1995). On the reliability of unitizing continuous data. *Sociological Methodology*, 25, 47-76.

Melanlıoğlu, D., Tayşi, E. K. ve Özdemir, B. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karikatür kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *9*(19), 241-256.

Mürsel, G. C. (2009). *Deyim ve atasözlerinin öğretiminde karikatürün etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Oral, G. (2008). *Yine yazı yazıyoruz: okulda, işyerinde, evde; kullanılabilecek yaratıcı yazı etkinlikleri ve kuramsal temelleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve öğretme* (7. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Özer, A. (2007). Karikatür ve eğitim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 84, 19-25.

Öztürk, E. (2007). İlköğretim V. Sınıf yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özdemir, S. ve Çevik, A. (2018). Yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma ve yaratıcı yazma başarısına etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *19*(2), 141-153.

Sencer, M. ve Sencer, Y. (1978). *Toplumsal araştırmalarda yöntembilim*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.

Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme* (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sever, S. (2007, Nisan). *Türkçe öğretiminde sanatsal bir uyaran olarak karikatürün kullanılması.* VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Şahin, N. (2019). Türkçe dersi kapsamında gerçekleştirilen yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin tutumları üzerindeki etkisinin meta-analiz ile incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *7*(1), 115-129.

Şakiroğlu, Y. ve Kılıç, Y. (2019). Mizah temelli etkinliklerin 7. Sınıf öğrencilerinin yazma becerilerine etkisi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *5*(2), 43-66.

Şeref, I. ve Yılmaz, İ. (2015). Yemenli öğrencilerin Türkçe yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde karikatür kullanımına yönelik bir uygulama. *Turkish Studies (Elektronik)*, *10*(7), 835-860.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (Sixth edition).* United States: Pearson Education.

Temizkan, M. ve Yalçınkaya, M. (2013). İlköğretim 6. 7. 8. sınıf Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı yazma etkinliklerini uygulama durumları. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 70-91.

Temizkan, M. (2011). Yaratıcı yazma etkinliklerinin öykü yazma becerisi üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, *11*(2), 919–940.

Türkyılmaz, M. B. ve Arı, B. (2021). Yaratıcı yazma etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerilerine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, *9*(4), 1151-1168.

Uslu, H. (2007). Eğitimde karikatür. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, *84*(7), 15-18.

Üstün, Ö. (2007). *Ortaöğretim üçüncü sınıfta Türk dili ve edebiyatı dersinde karikatür kullanımının yazılı anlatım öğretimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Varışoğlu, B., Şeref, İ., Gedik. M. ve Yılmaz, İ. (2014). Deyim ve atasözlerinin öğretilmesinde görsel bir araç olarak karikatürlerin başarıya etkisi. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi,* 41, 226-242.

Yaman, H. (2010). Bir öğretim aracı olarak karikatür: Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, *10*(2), 1215-1242.

Yazıcı, E., Baş, B. ve Karatay, H. (2020). 4+1 Planlı yazma ve değerlendirme modeli öğretiminin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma tutumu ve kaygısına etkisi. *International Journal of Languages' Education and Teaching,* 8(4), 19-40.

Extended Abstract

Introduction

Language is a tool that undertakes the task of communication among people. This task becomes possible through four basic language skills. Individuals with no disabilities who are born and raised in a healthy communication environment naturally acquire listening and speaking skills in the pre-school period. Reading and writing skills, on the other hand, are acquired through education only. The writing skill refers to a process that is more complicated than other skills and requires high-level thinking skills. Writing is a skill individuals use to express themselves and to convey their feelings, thoughts, dreams, and impressions. The first step in writing is to feel the need to write for a reason. This need also leads to determining the subject and type of the text.

Although individuals sometimes feel the need to write, they hesitate when it comes to writing. Students experience anxiety and avoid writing because they may be unsure of whether the subject of their writing will be appreciated by readers. They may also feel this way because of their lack of life experience, negative attitudes towards writing, insufficient motivation, and being too meticulous about the formal characteristics of the text. In addition, satisfying the expectations of a teacher who gives importance to mechanical characteristics more than content makes students more nervous. In such cases, activities that make students feel relaxed should be used to encourage students to write. It should be ensured that students comprehend the fact that writing is a way of expressing themselves, and negative attitudes developed towards writing should be eliminated through the practice sessions conducted. Creative writing practices are ideal for that purpose.

Creative writing is conveying one's feelings and thoughts about any situation, event, or issue freely. The use of creative writing activities and materials is quite significant in developing the critical thinking skills of students. Cartoons are one of those effective materials that support students' development as writers.

Method

The present study is experimental with a pre-test-post-test control group. The sample comprises 46 7th graders at the Ankara Yenimahalle Atatürk Secondary School in the second semester of the 2017-2018 academic year. Of the 46 participants, 23 were placed in the experiment group, and the remaining 23 in the control group. A pre-test was conducted to determine the level of the writing skills of the students in both groups. The pre-test revealed that there was no significant difference between the two groups.

Prior to commencing the analysis, the data were checked for outliers, normal distribution, and homogeneity. There were no missing values in the data set. To examine whether the data contained extreme values, Z scores were calculated, and it was found that they did not deviate from the -3 to +3 range. It was thus decided that there were no outliers in the data.

Descriptive statistics such as mean and standard deviation were calculated to seek answers to the sub-problems of the study. Independent samples t-test was used to compare the pre-test scores of the groups, and related samples t-test was employed for the comparison of the pre-test and post-test scores of the groups. In the combined comparison of the pre-test and post-test scores

of the groups, a two-way ANOVA was used for repeated measurements. The level of significance for all statistical tests was <0.05.

Results and Discussion

In this study, a 7-week experimental practice study was conducted to determine the effects of cartoon-based creative writing activities on the development of the writing skills of 7th graders. The texts produced by the students after the practice were examined in terms of the originality of the ideas, the flow of the ideas, the flexibility of thoughts, word range, sentence structure, organization, conformity to grammatical rules, and writing style.

There was no statistically significant difference between the creative writing skills of the groups prior to the experimental practice. The post-test results revealed that the mean score of the experimental group was higher than that of the control group. This is an indication that the creative writing skills of the experimental group students who received creative writing education improved. The higher scores in the experiment group explain the fact that cartoons stimulate creativity, provide leads to students for writing, and motivate them to write using the humor element.

In the interviews conducted, it was seen that the majority of the students had not encountered cartoons in educational environments before. It was concluded that cartoons stimulated positive feelings in students towards the course and the activities and made the course more enjoyable. Attention-getting pictures suitable for the age level of the students can be also used, and cartoons can be utilized in other courses as well. The findings of this study show that cartoons positively affect students' attitudes towards school and courses. Moreover, they make positive contributions to enriching the teaching process.

In conclusion, creative writing activities that use cartoons yield positive results in the texts generated by the students in terms of the originality of the ideas, the flow of the ideas, the flexibility of thoughts, word range, sentence structure, organization, conformity to grammatical rules, and writing style. At the same time, they motivate students by eliminating the negative thoughts they have towards writing and making the course more enjoyable by making writing activities desired ones.